

**TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNİN İŞLENİŞİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ
VE SÜRECE İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANLARI GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ: SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK
YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ**

***IMPLEMENTING THE COMMUNITY SERVICES COURSE: PRACTICE EXAMPLES
AND EVALUATION OF STUDENTS' AND INSTRUCTOR' PERCEPTIONS: SAKARYA
UNIVERSITY HEALTH VOCATIONAL SCHOOL CASE***

Dr Öğr. Üyesi Belgin UZUN

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Sakarya/Türkiye

Dr Öğr. Üyesi Hanife İRİS

Sakarya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Sakarya/Türkiye

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda verilen Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) isimli seçmeli dersin işleniş sürecinde yapılan uygulamalardan örnekler sunmak ve süreçle ilgili öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerini değerlendirmektir. Çalışmanın katılımcıları Sakarya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokuluna THU dersine kayıtlı 235 Tıbbi Laboratuvar, Tıbbi Sekreterlik, Anestezi ve Fizyoterapi öğrencileri ve THU dersini veren öğretim elemanlarıdır. Bu ders kapsamında 14 hafta boyunca topluma hizmete yönelik çeşitli projeler geliştirilerek uygulamaya konulmuştur. Bu çalışmada, bu dersin yapılandırılmasına yönelik uygulama örneklerine, öğrenci ve öğretim elemanı düşüncelerinde ortaya çıkan temalara ve dersin işlenişine yönelik çıkarımlara yer verilmiştir. Çalışma kapsamında geliştirilen projelerin ve dersin değerlendirilmesi için öğrencilerden günlükler tutmaları ve raporlar hazırlamaları istenmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Öğrenci raporlarının incelenmesinden, bu derste gerçekleştirilen uygulamalar sayesinde göze çarpan en belirgin sonucun öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkı sağladığı, topluma hizmet bilincinin ve farkındalığının gelişmesi olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcı öğretim elemanları da Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin çok iyi planlanması gerektiğini, öğrencilerin ilgi ve beklentilerinin dikkate alınmasının gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Topluma hizmet uygulamaları, uygulama örnekleri, öğrenci görüşleri, öğretim elemanı görüşleri

ABSTRACT

The purpose of this study is to present examples from the practices of the elective course called Community Service Practices (THU) at the Vocational School of Health Services and to evaluate the views of students and instructor about the process. The participants of the study are 235 Medical Laboratories, Medical Secretariat, Anesthesiology and Physiotherapy students who are enrolled in THU course at Sakarya University Vocational School of Health Services and lecturers giving THU course. Within the scope of this course, various projects aimed at serving the society have been developed and put into practice for 14 weeks. In this study, application examples for the structuring of this course, the themes that emerged in the thoughts of students and lecturers, and the implications for the course are given. Students were asked to keep logs and prepare reports for the evaluation of the projects and the course developed within the scope of the study. Descriptive analysis technique was used in the analysis of the research data. From the examination of the student reports, it is understood that the most prominent result thanks to the practices carried out in this course is to contribute to the personal development of the students and to develop awareness and service to the society. Participant instructor stated that Community Service Practices course should be well planned and it was necessary to take into consideration the interests and expectations of the students.

Keywords: Community services implementations, application examples, student opinions, instructor opinions

1.GİRİŞ

Gönüllülük kavramı tıpkı “topluma hizmet” gibi topluma ve çevreye faydalı olan etkinlikleri herhangi bir çıkar gözetmeksizin gerçekleştirme amaçlı uygulanmayı içerir. Ancak sonul amacı aynı olmakla birlikte “gönüllülük”, “topluma hizmet” ve “topluma hizmet eğitimi” kavramları arasındaki ayırt edici nokta, ilk ikisinde etkinlikleri gerçekleştiren uygulayıcıların bir eğitsel kazanım elde etme amacının olmayışıdır (Waterman, 1997). Toplum Hizmet Uygulamaları Eğitimi, aktif öğrenmeyi geliştiren toplumsal hizmet etkinlikleri yoluyla öğrencilerin toplu olarak öğrendiği bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma tam anlamıyla gönüllülük denemez.

Gönüllülük ve yardımlaşmadan daha sistemli sürdürülen ve üniversite öğrencilerinin topluma faydalarının artırılması için kapasitelerinin kullanılması önerilerinden biraz daha farklı bir anlam taşıyan Topluma Hizmet Eğitimi'nin amacı, toplumsal duyarlılık ve farkındalık; işbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini; toplumsal sorumluluk bilincini ve özgüveni geliştirmek ve desteklemektir (YÖK, 2001).

YÖK'ün önerdiği THU Yönergesine (2011) göre THU dersi; (1) Yerel ve evrensel sorunlara karşı duyarlılığı artırır; projeler üretmeyi, bu projelerde aktif rol almayı (katılımcılığı), çözüm üretmeyi ve işbirliği içinde çalışmayı sağlar; (2) İletişim becerilerini geliştirir; (3)Yaratıcı düşünme becerileri kazandırır; (4) Öz değerlendirme becerisini geliştirir.

THUE'nin faydaları genel olarak; (1) Geleneksel okul müfredatının gerektirdiği öğrenimi geliştirmesi, (2) Kişisel gelişimi teşvik etmesi, (3) Yurttaşlık sorumluluğu ve diğer vatandaşlık değerlerini geliştirmesi ve (4) Topluma yararlar sağlaması şeklinde sıralanabilir.

Sonuç olarak topluma fayda amaçlı herhangi bir etkinliğin THUE kapsamı içerisinde değerlendirilebilmesi için; (1) Toplumun ihtiyacını karşılaması; (2) Sürecin eğitimciler tarafından dikkatlice planlanması ve gözlemlenmesi; (3) Projesinin okul ve toplum üyeleri ile birlikte planlanıp işbirliği içinde gerçekleştirilmesi; (4) Öğrencilerin karar verme süreçlerine katılması ve projeyi sahiplenmesi; (5) Sınıf eğitimi ile gerçekleştirilen eğitim arasında bağlantı olması ve (6) Öğrencilerin deneyimleri üzerinde düşünecekleri ve tartışabilecekleri yapılandırılmış bir zaman diliminin bulunması gibi özellikleri taşıması gerektiği söylenebilir (Waterman, 1997).

Üniversiteler ürettikleri bilimsel yayınlar ve projelerle, yetiştirdikleri meslek elemanları ve her şeyden önemlisi toplumu ilgilendiren konularda görüş bildirerek ve uzmanlığını ortaya koyarak toplumun hizmetinde olan kurumlardır. Ancak, üniversitede araştırma ve öğretim, yalnızca teknolojik olarak kullanılabilir bilginin üretimi ve aktarımı üzerine olmamalıdır. Eğitimin genel amacı; bilgiyi araştıran ve bulan, bulduğu bilgiyi öğrenen ve öğrendiği bilgiyi de özellikle toplumsal iyi amaçlar doğrultusunda kullanan sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmektir. Nitekim; J. Stuart Mill (2007) eğitimin yetkin ve duyarlı vatandaşlar yetiştirmesi gerektiğini dile getirmiştir. John Dewey (1996) ise eğitimin yaşam içerisinde yaparak öğrenilen, öğrenilenlerinde toplum için yararlı bir şekilde kullanılması süreci olduğunu ifade etmiştir. Dewey'in uygulamacı ve pragmatik yaklaşımı esasında topluma hizmet uygulamalarının teorik temelini oluşturmaktadır.

Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak, toplumun her bireyine çağın gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanabilmeleri için yaşam boyu eğitim hizmetlerinin sunulması gerekir. Toplumsal gereksinimlere duyarlılık gösterilerek, işbirliği ve gönüllülük esasına dayanan, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi özendirilen bir eğitim anlayışı ile hareket edilmelidir. Toplumun öz kaynaklarını harekete geçirebilmek için ilgililerle işbirliği yapılmalıdır (Öğülmüş, 2006). Üniversiteler yaşamın çeşitli alanlarında katkı sağlayacak birikim, deneyim ve kapasiteye sahip olan fakülte ve meslek yükseköğretileri, üniversite toplum etkileşimi sayesinde kurumsal anlamda üniversitenin, akademisyenlerin, idari personelin ve öğrencilerin geliştirilmesine de birçok katkılar sağlar (Aydın, 2006). Kısaca belirtmek gerekirse, üniversitenin diğer toplum kesimleri için başvuru kaynağı olması aynı zamanda kendi gelişimi için de katkı sağlamaktadır.

Bu bağlamda 1988 yılında 388 Avrupa Üniversitesi rektörleri bir araya gelerek, üniversiteler nasıl olmalı diye tartışmışlar, görüş birliğine varmışlardır. Sonuç olarak da Bologna Üniversiteler Anayasası'nı (Magna Charta Universitatum) onaylamışlardır. Bu anayasada;

*Geleceği kültürel, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin belirleyeceği

*Çevreye duyarlı kuşakların yetiştirilmesinin hedeflenmesi gerektiği ve

*Topluma hizmetin üniversitelerin de bir fonksiyonu olduğu anlayışına vurgu yapılmıştır.

Bologna sürecine uyum bağlamında YÖK 2006 yılında öğretim programlarını yenileme çalışmaları kapsamında eğitim fakültelerinin öğretim programlarına "Topluma Hizmet Uygulamaları" (THU) isimli yeni bir dersin konulmasına karar vermiştir. Bu ders öğretmen adaylarına topluma hizmetle ilgili birçok bilgi, beceri ve tutumu kazandırması açısından önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Dersin temel amacı öğrencilerin toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlamalarını sağlamaktır (YÖK, 2007; Tezbaşaran, 2009).

Eğitim kurumları bugün sadece bilgi aktarılan kurumlar olmaktan çok uzaktır. Özellikle meslek edindirme çabaları ile ön plana çıkan üniversitelerin öğrencilerine mesleklerine ilişkin temel bilgileri vermenin yanında, içinde yaşadıkları topluma edindikleri bilgi ve birikim doğrultusunda ne tür katkılar yapabilecekleri ve/veya yapmaları gerektiğini öğretmeleri de gerekmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında birçok üniversitede bir süredir uygulamaya konulan toplumsal duyarlılık eğitiminin toplumsal hizmet öğrenimine ya da sosyal öğrenmeye yapacağı katkı büyük olacaktır. Bu nedenle bu tür eğitimlerin sadece üniversiteler düzeyinde değil diğer tüm ilk ve orta öğretimde de yaygınlaştırılarak gelişmesi demokrasi için kaçınılmaz olan sivil toplumun yaratılmasında öncülük edecektir.

Alan yazın çalışmalarını incelediğimizde THU dersini alan öğretmen adaylarının toplumsal sorumluluklara ilişkin duyarlılıklarının arttığı, öğrencilerin genel olarak olumlu tutum ve davranışlar geliştirdikleri, THU dersinin programa alınmasının isabetli bir karar olarak görüldüğü ancak dersin uygulanmasıyla ilgili süreçte sıkıntılarla karşılaşıldığı, öğrencilerin derse yönelik tutumlarının derste gerçekleştirilen etkinlikler ya da bölümlere göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (Akkocaoğlu, Albayrak, Kaptan, 2010; Ayvaci, Akyıldız, 2009; Çoban, Kaşkaya, Ağırbaş, 2010).

Üniversite düzeyi için Türkiye'deki alan yazına bakıldığında, birçok eğitim fakültesinin THU dersinin yürütülmesine ilişkin çeşitli esasları ortaya koyduğu yönergelere rastlanmaktadır. Ayrıca eğitim fakültesi dışındaki diğer lisans ve ön lisans alanlarında, THU dersinin işlenişine ve uygulama örneklerinin verildiği çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu çalışmada özellikle eğitim fakültelerinin dışında meslek edindirme çabası ön plana çıkan meslek yüksekokulunda verilen THU dersinin planlanması ve işleniş, sürecinin tanıtılması ve süreçle ilgili öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesiyle alan yazındaki bu açığın kapatılması amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

Çalışma Sakarya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Laboratuvar Teknikleri, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik, Fizyoterapi, Anestezi Programlarında okuyan THU dersine kayıtlı 235 öğrenci ile ders süreci olan 14 haftada gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı, THU dersinin işlenişine, ders kapsamında uygulanan grup ve sınıf projelerine ilişkin örneklerin sunulması ve süreçle ilgili öğrenci ve öğretim elemanları görüşlerinin değerlendirilmesidir.

Nitel araştırma yöntemlerinin bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algılarının ortaya konmasını sağlaması, araştırma deseninde esnekliği olması ve tümevarımcı bir analize sahip olması önemli özellikleridir. (Uzuner, 1999; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu anlamda nitel araştırmalar, araştırma yapılan ya da yapılması planlanan kişilerin sahip oldukları öznel görüş deneyimlere bağlı olarak ortaya çıkan anlamlarının sistematik olarak incelenebilmesinde tercih edilen araştırma yöntemleridir (Ekiz, 2003).

Öte yandan çalışmanın nicel verilerle desteklenmesi verilerin objektifliğinin sağlanması açısından önemlidir (Yıldırım, 2010). Bu nedenle çalışmanın bulguları sunulurken nicel veriler de kullanılmıştır.

3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Dersin değerlendirmesi amacıyla, “Topluma Hizmet Uygulamaları dersi hakkında genel olarak görüşleriniz nelerdir?”, “Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin size katkısı ne oldu? “Proje/etkinlik yaparken yardım aldınız mı? Aldığınız yardımı belirtiniz”, “Proje/ etkinlikleri yeniden planlasaydınız ne tür değişiklikler önerirdiniz?”, “Amacınıza ulaştınız mı?”, “Eğer bu etkinliğe devam ederseniz bir sonraki aşamada ne yapmak isterseniz?”, “Kazandığınız deneyimleri hayatınızda nasıl kullanacağınızı düşünüyorsunuz?” soruları sorularak raporlar oluşturmaları istenmiştir. Bu amaçla; ‘‘Sakarya Üniversitesi Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Yönergesi’’nde yer alan ve çalışma kapsamında dönem sonunda verilen; “Proje/Etkinlik Sonuçlandırma Formu” araştırmacılar tarafından kullanılmıştır. Proje/Etkinlik Sonuçlandırma Formu’nda yer alan “Topluma Hizmet Uygulamaları dersi hakkında genel olarak görüşleriniz nelerdir?” ve “Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin size katkısı ne oldu?” sorularının yanıtları veri olarak kullanılmıştır.

4. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği (Yıldırım ve Şimşek, 2005) kullanılmıştır. Analiz için veriler incelenerek ağırlıklı olarak dile getirilen temalara uygun olarak bir kodlama şeması oluşturulmuştur ve elde edilen verilere göre alt temalar oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu aşamada tüm dökümler araştırmacı tarafından okunmuş ve diğer araştırmacının tüm dökümleri okuması sağlanmıştır. Daha sonra birbirinden bağımsız olarak katılımcıların, THU dersi ile ilgili görüşlerini belirli başlıklar altında birbirleriyle eşleştirmeye ve alt temalar oluşturulmaya çalışılmıştır. Bir sonraki aşamada araştırmacının diğer araştırmacının, farklı temalar altında değerlendirdiği görüşler üzerinde tartışılarak uzlaşmaya çalışılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği "Güvenirlilik = Görüş birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100" formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmacılar arasındaki güvenilirlik oranı % 90 olarak bulunmuştur. 0.80-1.00 aralığında kalan değerlerin güvenilirlik düzeyi çok iyi olarak kabul edildiği için (Leiva, Montoro & Martinez, 2006) çalışmanın verilerinin güvenilirliğinin çok iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Nitel araştırmalarda, çalışmanın bulgularının desteklenmesi amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmesi, alıntıların kime ait olduğunun belirtilmesi, verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi, araştırma süreci ile yöntemlerin açıklanması, verilerin anlamlı bir bütün oluşturması, sonuçların alternatif çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılması geçerlik ve güvenilirliği artırmanın ölçütlerinden bazılarıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005; Yıldırım, 2010). Bu çalışmada katılımcıların görüşleri kendi cümleleri ile italik şekilde yazılarak verilmiştir. Yapılan alıntının hangi katılımcıya ait olduğu belirtilmiştir. Ancak alıntı yapılan katılımcılar belirtilirken katılımcıların gerçek isimleri yerine kod numaraları kullanılmıştır.

4.1. İşleniş

Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin amaçları oldukça kapsamlı olmasına rağmen özetle; (1) öğrencilere hizmet öncesi eğitimleri sırasında toplumsal duyarlılık kazandırmak, (2) öğrencinin toplumsal sorumluluk üstlenerek toplumsal liderlik rolünü oynayabilir düzeye getirmek, (3) girişimcilik kazanması için gerekli ortamı oluşturmak ve (4) öğrencinin toplumla bütünleşmesini sağlamaktır (Coşkun, 2009). Bu amaç doğrultusunda dersin işleniş süreci proje tabanlı olarak gerçekleştirilmektedir.

Sakarya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda, Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) dersi bir dönem boyunca haftada bir saati kuramsal, iki saati uygulamalı olmak üzere üç saatlik seçmeli bir derstir. Dersin bir saatlik kuramsal boyutu sınıf ortamında işlenirken iki saati uygulama alanında geçirmektedir. THU dersi; (1) Hazırlık (2) Uygulama ve (3) Değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Dersin ilk haftalarında öğrencilere öncelikle topluma hizmetin tarihsel gelişimi, amacı,

önemi, ilkeleri hakkında bilgiler verilmiştir ve topluma hizmet uygulamaları ile ilgili Türkiye’den ve yurtdışından örnekler incelenmiştir. Bundan sonraki planlama aşamasında bir yandan literatürden araştırmalar yapılarak proje örnekleri incelenmiş, bir yandan da derste ve ders dışında yapılan beyin fırtınası uygulamaları ile toplumda hizmete ihtiyaç duyulan alanlar belirlenmiştir. Daha sonra öğrenciler belirlenen alanlar arasından kendi tercih ettikleri konularda ve kendi istedikleri kişilerle çalışma grupları oluşturmuşlardır. Ders kapsamında gerçekleştirilecek uygulamalarla ilgili olarak oluşturulan gruplardaki proje ekipleri birlikte çalışarak, öncelikle gerçekleştirmeyi planladıkları projenin konusunu, adını, amacını ve hedef kitlesi belirleyerek bunu yazılı hale getirmişlerdir. Bu amaçla “Proje/Etkinlik Teklif Formu” kullanılmıştır. Gruplar hazırladıkları proje teklif formunda; proje ekibi ve iletişim bilgileri, proje konusu, amacı ve süresi (ek olarak, yapılması planlanan etkinlikleri gösteren haftalık zaman çizelgesi) projede kullanmayı planladıkları materyal, araç ve gereçleri, projeye katkı sağlayabilecek-destek verebilecek kurum ve kuruluşları da belirlemişlerdir. Hazırlanan formlar öğretim elemanı tarafından incelenerek gruplara proje konuları ve uygulama süreciyle ilgili dönütler verilmiştir. Öğretim elemanın onayından sonra oluşturulan proje teklif formları doğrultusunda ilgili kurum ve yüksekökol müdürlüğü arasında gerekli yazışmalar yapılarak izinlerin alınması sağlanmıştır. Proje grupları planladıkları projelerle ilgili olarak 14 hafta süren ders döneminde THU dersi hakkında genel bilgi, proje teklif formlarını hazırlama, gerekli izinlerin alınması, proje /etkinlik sonuçlandırma raporlarını sunma, ara sınav ve final sınavı gibi süreçleri de göz önünde bulundurduğumuzda kalan 8 hafta boyunca her hafta ilgili kurumda en az 2 saat süren etkinlikler gerçekleştirmişlerdir. Aynı zamanda sınıf projeleri olarak adlandırılan projeler de uygulamaya konulmuştur. Grup projeleri kapsamında dersi alan bütün öğrenciler zorunlu olarak bir proje grubunda görev almıştır. Sınıf projeleri ise projenin türüne göre bir günden birkaç güne kadar süreleri kapsayacak türden çalışmalardır. Bu projelerin tümüne katılım zorunlu tutulmamış ve dört farklı program öğrencilerinden 6 sınıf projesinden sadece birini seçmeleri istenmiş ve katılımları sağlanmıştır. Dersi veren öğretim elemanının ve gönüllü olan öğrencilerin liderliğinde yürütülmüştür. Öte yandan grup projeleri yalnızca ilgili proje grubunun üyeleri tarafından gerçekleştirilirken, sınıf projelerinin tüm sınıfın katılımına açık olması ve istekli öğrencilerin tüm sınıf projelerine katılması sağlanmıştır. Sınıf projeleri dersin zorunlu iki saatlik uygulama çalışmasına ek ve bağımsız olarak yapılmıştır. Dört farklı program öğrencilerinin ortak boş gün ve saatleri belirlenmiş ve bu şekilde katılım sağlanmıştır. Bu şekilde 38 tane grup projesinin yanında 6 tane de sınıf projesi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen grup projeleriyle ilgili ayrıntılar Tablo 1’de, sınıf projeleriyle ilgili ayrıntılar ise Tablo 2’de sunulmuştur. Grup projelerinin gerçekleştirildiği iki saatlik uygulama çalışmasının dışında, dersin bir saatlik kuramsal bölümünde bütün katılımcılar proje sürecinde yaşanan gelişmeleri aktarmış ve karşılaşılan sorunları paylaşmıştır. Bu paylaşımlar sayesinde öğretim elemanının yanı sıra bütün öğrenciler birbirlerinin neler yaptığından haberdar olmuşlardır. Dersin bu kuramsal bölümü gruplar arası yardımlaşma için de bir zemin oluşturmuştur. Haftalık kuramsal derslerde ayrıca sınıfça gerçekleştirilecek projeler üzerinde tartışmalar yapılmış ve bu konuda fikir alışverişinde bulunulmuştur ve yine bu kuramsal derste öğrencilerin devam çizelgelerindeki imzalar ve uygulamalara yönelik tuttıkları günlükler kontrol edilmiştir.

Tablo 1. THU Dersi Kapsamında Gerçekleştirilen Grup Projelerinin Dağılımı

Projenin Başlığı	Proje ekibi	İşbirliği yapılan kişi / kurum	Projenin Süresi	Açıklama
Hayat Kurtarmak İster misiniz?	20	Kızılay	8	Kan ve kök hücre bağışı bilincinin yayılmasında, donör (verici) olmak ve kan bağışı toplanmasında yardımcı olmaya çalışıldı
Her Daim Desteğe Hazırız	8	Kanserder	8	Kanser hastaları ve aileleri için düzenlenen etkinliklerde görev alındı, kanser hastalarına manevi destek sağlandı.
Yeşilay’a Destek	13	Yeşilay	8	Sigara, alkol ve madde bağımlılığı konusunda düzenlenen konferanslarda, çeşitli yerlerde kurulan stantlarda ve Yeşilay haftası etkinliklerinde görev alındı.
Temiz Bir Çevre İçin El Ele	4	Tema	8	Çevreyi koruma, ağaçlandırma konularında Tema Vakfı'nın tüm etkinliklerinde görev alındı.
Mirasımız Geleceğe Ağaçlarımız	5	Mehmet Zümra Kuş Ortaokulu	8	İlk haftalarda ormanların önemi, korunması ve fidan dikimi konusunda konferans düzenlendi ve okul bahçesine 25 adet fidan dikildi, bahçe düzeni yapıldı. Orman Müdürlüğü'nün

		Adapazarı Orman Müdürlüğü		gösterdiği sahaya okul öğrencileri ile birlikte 100 adet fidan dikimi gerçekleştirildi.
Kütüphaneye Destek	22	Sakarya Üniversitesi Merkez Kütüphanesi	8	Üniversite öğrencilerinin kütüphaneyi kullanma durumunu öğrenmek için anket ve röportajlar yapıldı, raftaki kitapları düzenlendi, kitap bulma konusunda yardımcı olundu, kitaplar barkotlandı ve etiketlendi.
	5	Sakarya Valiliği İl Halk Kütüphanesi	8	Teknik işlemler ve okuyucu hizmetleri aşamasında yardımcı olundu, kütüphaneye yeni üye olanlara yardım edildi, anaokulu ve 1. sınıf öğrencilerine masal okuma etkinliği gerçekleştirildi.
Bir Çocuk Değişir Türkiye Değişir	7	Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı	8	İhtiyacı olanlara gerekli konularda eğitim verildi. Köy okullarına gidilerek genel sağlık konusunda eğitimler verildi. Sosyal etkinlikler gerçekleştirildi bu etkinliklerin her aşamasında görev alındı.
Genciz ve Çalışırız	20	Adapazarı Gençlik Merkezi	8	“Gençlerin İyilik Ağacı” projesinde aktif olarak çalışıldı.
O Kahraman Benim	17	Sakarya Valiliği İl Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı AFAD	8	O Kahraman Benim projesi için açılan stantlarda insanlara, afet ve acil durumlar hakkında bilgiler verildi. Ayrıca üç okulda deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrasında neler yapılmalı konularında eğitimler verildi.
Şehitler ve Gaziler Unutulmaz	9	Türkiye Harp Malulü Gaziler Şehit Dul ve Yetimleri Derneği	8	Dernek vasıtasıyla şehit aileleri ve gazi ailelerine ziyaretler düzenlendi ve manevi destek sağlandı.
Yardım İçin El Ele	10	Sakarya Kültür ve Sosyal Yardım Vakfı	8	Maddi ve manevi açıdan zorluk yaşayan insanlara yardım edildi, yabancı uyruklu ve hastalara özellikle hastaneden randevu alma işlemlerinde yardımcı olundu.
İlaçlar Çöp Değildir	5	Hendek Belediyesi	8	Hendek Belediyesi önünde açılan beyaz masada kullanılmış, tarihi geçmiş ilaçlar toplandı ve bu konuda halk bilinçlendirildi.
Temizlik İçin Gönüllüyüz	4	Sakarya Serdivan İlçe Müftülüğü	8	Müftülüğün belirttiği camilerde temizlik işlerine yardımcı olundu.
Yardımlaşma Zamanı	3	Sakarya Serdivan Belediyesi	8	Kültür ve sosyal işler bölümünde özellikle sosyal yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasında yardımcı olundu
Yaşlılara Destek	5	Hendek Melek Nişancı Huzurevi	8	Bakım altında bulunan yaşlılara manevi destek verildi. Yaşlıların fizik tedavi hizmetlerinde, spor etkinliklerinde uzmanların yanında yaşlılara yardımcı olundu.
	4	Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü Yaşlı Destek Merkezi (YADEM)		
Çevremizi Temiz Tatalım	6	Arife Belediyesi	8	Gölpark Ören yerinin temizlik ve bakım çalışmalarına katkı sağlandı
Eğitim Kurumlarında Yapılan Projeler				
Oyun Öğretmenliği	3	Özel Zemin Çocuk Kulübü	8	Çocukların serbest zaman ve oyun saatlerinde çeşitli zeka oyunları ve bahçe oyunları düzenlenip, çocukların eğitici ve eğlendirici zaman geçirilmesine yardımcı olundu.
	1	Hendek Sevgi Pınarı Anaokulu		

Doğru Postür Doğru Yaşam	1	Bahçelievler Gazi İlkokulu	8	Fizyoterapi programı öğrencileri tarafından İlköğretim okulunun her sınıfına ve şubesine doğru duruş, oturuş ve yürüyüş konusunda seminer verildi.
	3	Mehmet Zorlu İlkokulu		
	2	Mehmet Akif Ersoy İlkokulu		
	2	Şehit Fethi Sekin İlkokulu		
Sağlık İçin Temizlik	3	Şehit Erol Olçok Anadolu Lisesi Anaokulu	8	Okulun tüm sınıf ve şubelerine genel vücut temizliği (el, ağız, diş sağlığı), kişisel hijyen konusunda öğrencileri bilgilendirme amaçlı seminer verildi.
	2	Şehit Mehmet Solak İlkokulu		
	3	Akyazı Kabakulak Anadolu Kalkınma Vakfı İlkokulu ve Ortaokulu		
	5	Hendek Mustafa Asım İlkokulu		
	6	Hızırtepe Ortaokulu	8	El yıkama, gıda hijyeni, diş fırçalama, beden temizliği (saç, vücut, tırnak), sağlıklı beslenme konularında öğrencilere bilgiler verildi.
	7	Mevalana İmam Hatip Ortaokulu		
	4	Sakarya Üniversitesi Vakfı Özel Okulları		
	2	Sabiha Hanım Ortaokulu		
Okulumuzu Renklendiriyoruz	4	Vilayetler Hizmet Birliği Anaokulu	8	Resim ve çizimlerle meyve ve sebze nasıl temizlenir?, Mikroplardan nasıl korunuruz? ve El, ağız sağlığı nasıl olur? Konularında çocuklara bilgiler verildi.
	3	Zinnet Dilmen Anaokulu-Erenler	8	Okulun dış cephesini renklendirme ve süsleme çalışması yapıldı.
"Öteki Değiliz Bizde Varız " Eğitim İçin Desteğe Hazırız	5	Özel Mürüvvet Evyap Özel Eğitim Kurumu	8	Zihinsel engelli çocuklar için düzenlenen etkinliklere katılım ve destek sağlandı.
	3	Serdivan Özel Eğitim Anaokulu		
	6	Ayşe Sadi Ünal Rehabilitasyon Merkezi	8	Özel eğitime ihtiyaç duyulan çocuklara drama yöntemiyle el ve diş temizliği becerilerini kazandırılmaya çalışıldı.
	3	Ada Yaşam Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	8	Özel eğitime ihtiyaç duyulan çocuklara el ve diş temizliği becerilerini kazandırma amaçlı etkinlikler yapıldı.

Tablo 2. THU Dersi Kapsamında Gerçekleştirilen Sınıf Projelerinin Dağılımı

Projenin Başlığı	Proje ekibi	Proje yılı	Projenin Süresi	Projenin Amacı	Açıklama
Kitap Kumbarası	33	2019	1 gün	Okulumuzda kitap toplama kampanyası düzenlemek	Beyaz eşya kartonlarının en büyüğü dev bir kumbaraya dönüştürüldü ve okulda uygun bir yere konuldu. Kumbaraya atılan yeni ve eski kitaplar biriktiğinde ihtiyaç sahiplerine iletilecek.
Geri Dönüşüm Toplama Kutuları	38	2019	1 gün	Plastik, kağıt ve cam malzemeleri geri dönüşüme kazandırmak.	Plastik, kağıt ve cam malzemeleri geri dönüşüme kazandırmak için yine geri dönüşümden elde ettiğimiz kutular dikkat çekici hale getirildikten sonra öğrencilerin bu kutulara ulaşmasını kolaylaştırmak amacıyla okulun her katına ve bahçeye yerleştirildi.
Sakarya Üniversitesi Merkez Kampüsünde Orman ve Çevre Temizliği ve Minik dostlarımız için yem çubukları	43	2019	1 gün	Çevremizi temiz tutmak ve çöp atma konusunda diğer üniversiteli öğrencilerin dikkatini çekmek	Merkez kampüste yer alan ormanlık alanlar ve piknik yerleri çöplerden temizlendi ve kuşlar için bal, kuş yemi ve mısır koçanı (çam kozalağı ve tuvalet kağıdı ruloları)'ndan yem çubukları hazırlayıp ağaçlara asıldı.
Hiçbir Şey Çöp Değildir	44	2019	2 hafta	"Çevremizde gördüğümüz çöp aslında atılması gereken, değersiz çöp değildir ve geri kazanılması mümkündür" bu bakış açısıyla çöplerin azaltılmasını sağlamak	Çöp olarak görülen bir çok madde ham madde olarak değerlendirildi. Ayakkabı kutuları, pet ve cam şişeler, bitmiş şampuan ve deterjan kutuları, eski gazete ve çikolata kağıtları gibi maddeler öğrencilerin günlük yaşamda kullanabilecekleri eşyalara dönüştürüldü.
Kendi Alışveriş çantamızı yapalım	39	2019	2 hafta	Alışverişlerde naylon poşet kullanımının önüne geçmek amacıyla çantada taşınabilir alışveriş çantası yapmak	Eski kumaş parçaları ve eski tişörtler alışveriş çantasına dönüştürülerek değerlendirildi. Ayrıca iplerden örme ve dayanıklı kumaşlardan çantalar yapıldı.
Kompost yapımı	38	2019	1 hafta	Çöplerin azaltılması ve yararlı işlerde kullanılması amacıyla besin maddelerinden kompost yapmak	Elma, armut, ayva gibi meyvelerin kabukları, marul, maydanoz gibi salata atıkları ve yumurta kabukları toprakla karıştırılarak hava alması için delinen kaplarda bir süre bekletildi ve oluşan organik gübreler okulun bahçesindeki meyve ağaçları için kullanıldı.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

Öğrencilerin Süreçle İlgili Görüşleri Öğrencilere THU dersiyle ilgili hazırladıkları dönem sonu raporunda "Topluma Hizmet Uygulamaları dersi hakkında genel olarak görüşleriniz nelerdir?" şeklinde bir soru yöneltmiştir. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretim elemanlarının tamamı THU dersinin çok yararlı bir ders olduğunu belirtmişlerdir.

Ayrıca aşağıda katılımcıların görüşleri ile ilgili doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Yapılan doğrudan alıntıların kime ait olduğu yani kimliği belirtilmemiştir. Katılımcı isimleri kodlanmış ve katılımcıların gerçek ismi gizli tutulmuştur. Katılımcılardan öğretim elemanlarının görüşleri Ö1, Ö2; Öğrenci gruplarının görüşleri ise G1, G2, G3,..... kısaltmasıyla verilmiştir. Öğrencilerin THU dersi hakkındaki genel görüşleri analiz edilirken öğrencilerin dönem sonunda verdikleri sonuçlandırma raporlarında grup olarak verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir.

5.1 Katılımcıların THU Dersi Hakkındaki Genel Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretim elemanı ve öğrencilerin tamamı THU dersinin çok yararlı bir ders olduğunu belirtmişlerdir. Aşağıda katılımcıların görüşleri ile ilgili doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Üniversitelerde eğitim gören gençlerin bir meslek edinmenin yanı sıra bir öğrenme yöntemi olan toplumsal hizmet öğrenimi aracılığıyla eğitim süresince ve mezun olduktan sonra bireysel olarak

topluma hizmet etme becerilerini de geliştirme olanağı bulmaları açısından oldukça yararlı bir ders. Ö1

Eğitim kurumları bugün sadece bilgi aktarılan kurumlar olmamalıdır. Özellikle meslek edindirme çabalarının yanında içinde yaşadıkları topluma edindikleri bilgi ve birikim doğrultusunda ne tür katkılar yapabilecekleri veya yapmaları gerektiğini de öğretmeleri gerekmektedir. Bu ders sayesinde öğrencilerden gelen geri bildirimlere baktığımız da olumlu tutumlar elde edilmiştir. Bu tür eğitimlerin sadece üniversiteler düzeyinde değil diğer tüm ilk ve orta öğretimde de yaygınlaştırılarak uygulanması gereken faydalı bir derstir. Ö2

Çok yararlı bir ders toplumun ihtiyaçlarını daha gerçekçi bir gözle görmemizi sağladı. G 6

Bizler için çok faydalı bir ders toplumsal dayanışma ve yardımlaşmanın önemini daha iyi anladık. G 12

Kesinlikle çok yararlı bir ders. Harika bir dönem geçirdik. Hem eğlendik hem de toplum için yararlı işler yaptık. G 28

THU dersi bizlere kurumların ne iş yaptığı konusunda bilgi verdi, bir çok kuruma bakış açımız değişti. G19

Derste her hafta yaptığımız toplantılarda, diğer arkadaşlarımızın uygulama yaptığı kurumlar hakkında bilgi sahibi olduk. Çok faydalı işler yaptığımızı öğrendik. Kendimizle ve arkadaşlarımızla gurur duyduk. G30

Branş derlerimizde öğrendiğimiz bilgileri çocuklara faydalı olabilmek amacıyla kullanmak çok keyifliydi. Çalışma hayatımızda da bunun gibi etkinlerin olması için öncülük yapacağız. G13,

Bu ders branş derslerinden çok farklı. Okul dışında faydalı olduğumuzu düşündüğümüz şeylerle uğraşmak bize çok iyi geldi. Faydalı bir ders. G 26

THU ders tüm öğrenciler açısından çok faydalı bir ders olduğunu düşünülmesine rağmen planlama aşamasında ve uygulama aşamasında bazı sorunlar yaşadıklarını belirten öğrenciler de olmuştur. Aşağıda bu görüşleri iler süren katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir.

Sivil toplum kurumlarına ilişkin bilgiler dersin ilk haftalarında öğrencilere anlatılmıştır ancak detaylı bilgilere sahip olunmaması, konuyla ilgili nereye başvurulacağını etkin bir biçimde tespit edilememesine sebep olabilmektedir. Ö1

Kurumlar doğru tespit edilirse yani önceden ihtiyaç analizi yapılarak tespit edildiği takdirde öğrenciler verimli olabilecektir ve dersin amacına ulaşılmış olunacaktır. Ö2

Kalabalık öğrenci grupları olan etkinliklerimiz oldu. Sınıfa hakim olma konusunda sıkıntılar yaşadık. G22

Bazı kurumlarda ihtiyaç analizi yaparken THU ne olduğunu bilmediği için bizi mesleki staj yeri aradığımızı düşünüp geri çevirenler oldu. G31

Bazı kurumlara karşılık beklenmeden yapılan, gönüllü olarak sosyal sorumluluk amacıyla yapılan bu dersi anlatmakta ve ikna etmekte zorluklar yaşadık. G25

Dersin amacı çok yararlı ancak toplumumuz ve özellikle bazı kurumlar buna hazır değil. İlk zamanlar bizleri organize etmede sıkıntılar yaşadılar. G9

Farklı programlarda okuyan öğrenci grupları (uygulama grupları) arasında çakışmalar oldu, ancak kurumumuz için öğrenci sayısının çok olması bir avantajdı. Tüm grupları gün ve saat değişikliği yaparak organize etti. G1

Çok uzun süren ve her zaman olumlu sonuçlanmayan resmi yazışmalardan dolayı hastanelerde hiç bir arkadaşımız topluma hizmet uygulaması yapamadı. G32

İhtiyaç analizi yaparken gidip görüştüğümüz kurumların çoğu topluma hizmet nedir bilmiyorlar. Ya da uygulama yaparken insanlara hiç bir karşılık beklemeden yaptığımızı söylediğimizde şaşırıyorlardı. G28

Yukarıdaki görüşleri dile getiren katılımcıların belirttiği konular, uygulamaların çok yararlı olduğu ancak uygulamayı planlarken ve uygulama aşamasında bazı sıkıntıların olduğunu göstermektedir. Bu sıkıntıların sebeplerinden en önemlisi, bürokratik uygulamaların uzun sürmesi ve toplumumuzun çoğunun özellikle gönüllülük kavramıyla henüz tanışmamış olmasıdır.

5.2. Katılımcıların THU Dersinin Öğrencilere Katkısı Konusundaki Görüşleri

Dönem sonu raporunda yer alan bu araştırma için değerlendirilmeye alınan diğer soru ise "THU dersinin size katkısı ne oldu?" Bu soru için raporda yazılanların değerlendirilmesi sonucunda 5 tane temanın ağırlık kazandığı belirlenmiştir. Aşağıdaki tabloda (Tablo 3) belirlenen bu temalar, kaç kişinin cevaplarında bu temanın yer aldığını göstermektedir.

Bu soru hakkındaki katılımcıların görüşleri grup olarak değil bireysel olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin görüşleri ise A1, A2, A3,..... kısaltmasıyla verilmiştir.

Tablo 3. Toplum Hizmet Uygulamaları Dersinin Katkısı Konusunda Öğrenci Düşüncelerinin Dağılımı

Öğrencilerin Düşüncelerinden Elde Edilen Temalar (N=235)	Öğrenci sayısı
Toplum hizmet uygulamaları dersi, topluma hizmet bilincinin kazanılmasını sağlamaktadır.	223
THU uygulamaları, yardımlaşma ve paylaşma alanlarında farkındalık yaratmaktadır.	65
THU dersinde yaptığımız etkinlikler, sosyalleşme, çevre edinme ve ders dışı bir şeyler yapmayı sağlamaktadır.	42
THU dersinde yaptığımız etkinlikler, etkili iletişim, kendini iyi ifade etme ve özgüven sağlamaktadır.	38
Toplum hizmet uygulamaları sayesinde sorunlara ve olaylara karşı yaratıcı problem çözme yöntemleri gelişmektedir.	16

5.2.1. Toplum Hizmet Uygulamaları Dersi, Toplum Hizmet Bilincinin Kazanılmasını Sağlamaktadır.

Daha önce herhangi bir iş tecrübesi olmayan öğrencilere iş ortamında iletişim kurma, sorumluluk alma, iş bölümü yapma ve problem çözme becerilerini geliştirmeye olanak sağlıyor. Ö1

Pek çok kazanımı olan THU dersinin, en önemli kazanımı, öğrencilerde sosyal sorumluluk bilincini geliştirmek, öğrencilerin sosyal projelere ilişkin bilgi ve birikimlerini arttırmak, bu bilgi ve birikimleri kullanarak toplumsal fayda yaratmalarını sağlamaktır. Ö2

Toplumsal sorumluluk bilincini kazandım. Toplumsal sorunlara daha duyarlı olmaya başladım. A8

Bazı kurumlara ve yardım ettikleri insanlara karşı bakış açım değişti. İşinden çıkıp gelen insanların canla başla gönüllü olarak çalıştığını gördüm. Önceleri bu dersi geçmek için kurumdaydım. Ama artık bütün boş vakitlerimde bu veya bunun gibi kurumlarda gönüllü hizmet vereceğim. A57

Toplumsal sorumluluk bilincim gelişti. Keşke daha önceden bu bilince sahip olsaydım. A87

Olaylara farklı bakmayı, hayatta yalnız kendimiz için yaşamadığımızı, insanlara yardımımızın dokunabileceğini gördüm. A20

Toplum hizmet konusunda duygu ve düşüncelerim bu dersi almadan önceki durumuma göre değişti. Kurumlar zaten var, gönüllülere neden ihtiyaç duyuluyor ki derdim. Şimdi ise bu işlerin gönüllüler ile daha düzenli ve zamanında yapılıyor ve daha çok kişiye ulaşıyor olduğunu görünce bu işi sürekli yapmalı ve bilmeyenlere de anlatmalıyım diyorum. A75

5.5.2. Toplum Hizmet Uygulamaları, Yardımlaşma Ve Paylaşma Alanlarında Farkındalık Yaratmaktadır.

Toplumun ihtiyaçlarını daha gerçekçi bir bakış açısıyla görmemizi sağlıyor. Toplumsal dayanışma ve yardımlaşmanın önemini daha iyi anladım. A33

Herkes bir kuruma bağılı olmadan da gönüllü olsa üzerine düşeni yapsa daha sorunsuz, eksiksiz bir toplum olma yolunda ilerleme kat edebileceğimizi düşünüyorum. Ben bu derste yardımlaşmanın önemini çok iyi kavradım. A66

Duyarlı insanların sayısı artsa keşke, bütün sorunlar paylaştıkça azalır. A8

İnsanlar bir gün bende muhtaç duruma düşersem diye düşünmeli ve yardım için elinden ne geliyorsa yapmalı. Maddi veya manevi.. Bu ders sayesinde manevi yardımın ne güzel bir şey olduğunu öğrendim. A32

Paylaşma duygusu beni çok mutlu etti. Çevremdekilere yaptığımız işleri anlattım ve anlatmaya devam edeceğim. Ayrıca daha önce empati yapan biri olmadığımı anladım. Şimdi broşür dağıtan birini bile önemsiyor, durup dinliyorum. A9

5.2.3. THU Dersinde Yaptığımız Etkinlikler, Sosyalleşme, Çevre Edinme Ve Ders Dışı Bir Şeyler Yapmayı Sağlamaktadır.

Eğitim alıp, eğitim verdim. Farklı alanlarda bilgi sahibi oldum. Sosyalleşme ve iletişim becerileri alanlarında THU dersi bana katkı sağladı. A95

Sosyalleşme ve ders dışında bir şeyler yapma bakımından da çok faydalı oldu. Pek çok kişiyle tanıştım. Hatta iş teklifi bile aldım. A14

Bu derste grup arkadaşlarımla birlikte çalışmalarımız oldu. Birlikte planlı programlı iş yapabilmeye yeteneğimiz gelişti. Düzenli ve zamanında işlerimizi yapmaya katkısı oldu. A1

İş bölümü yaptık, en yetenekli olduğumuz işlere göre dağılım yaptık ve böylece topluma çok faydamız oldu. Bu uygulamanın da bize faydası oldu tabi. Karşılıklı fayda sağlamış olduk. A200

Branş derslerinden farklı, eğlenceli fakat sorumluluk isteyen bir ders. Yani bazen uyanamadığım yada işim olduğu zaman okula gitmediğim oluyor. Ancak bu dersin uygulamalarına sağlık sorunumun olmadığı sürece katıldım. A48

5.2.4. THU Dersinde Yaptığımız Etkinlikler, Etkili İletişim, Kendini İyi İfade Etme Ve Özgüven Sağlamaktadır.

Topluma hizmet uygulamaları katılımcıların bireysel gelişimlerine katkı sağlar. O süreçte katılımcılar birçok şey öğrenirler. A209

Çok sosyal biri değilim. Bu dersin içeriğini hocamız anlatırken dersi bırakmayı bile düşündüm. Ancak sonuç mükemmel oldu. Uygulamaların en başarılı ve etkin kişisi oldum, özgüven kazandım. A189

Kendime olan güvenim arttı, yapabileceklerimi keşfettim, sınırlarımı öğrendim. A161

İkna etmek ve girişken olmayı bu uygulama dersiyile öğrendim. A231

Kendime güvenimin olduğunu düşünüyordum. Bunu kanıtlayabilecek bir ortam bulduğum için çok şanslıyım. Konuşma konusunda eksikliklerimin olduğunu gördüm ve bunu da başarmaya başladım. A184

5.2.5. Topluma Hizmet Uygulamaları Sayesinde Sorunlara Ve Olaylara Karşı Yaratıcı Problem Çözme Yöntemleri Gelişmektedir.

Topluma hizmet uygulamalarında bir sorunla karşılaştığımda bahaneler bulup geri çekilmedim. Sorarak, araştırarak çözüm yolları buldum. Bu hem işi öğrenmeme hem de kişisel gelişimime katkı sağladı. A 69

Toplum hizmet uygulamaları, bizlerin gelecekteki mesleklerimizde karşılaşılabileceğimiz zorlukları bir nevi önceden görüp, bunları nasıl düzeltebileceğimizi yani deneyimlenmemizi sağladı. A231

Derslerdeki paylaşımlarımızdan öğrendim ki bizimle birlikte diğer grup arkadaşlarımızda pek çok sorunla karşılaşmış. Bu sorunları çözmek için her zaman yetkili birini bulamadık. Kendi

çabalarımızla çözmeye çalıştık. Bunu yaparken de elimizdeki imkanları değerlendirip çözüm ürettiğimiz sorunlarda oldu. Zorlamayınca yaratıcılık gelişiyormuş.A149

Uygulama yaparken elimizdeki bir malzemeyi birçok yerde kullanmak zorunda kaldık. Amacı dışında olan işlerde. Daha sonra bunu oyuna dönüştürdük. Bir nesne alıp bunu kaç değişik şekilde kullanırsın oyunu. Bu bizim için kolay oldu. Çünkü öğrenciyiz her zaman yaptığımız iş. Aslında bunları yaparken bizim yaratıcı düşünme becerilerimiz gelişiyormuş. Hocamız öyle dedi. A92

Bu ders sayesinde halk ile bütünleştik. Toplumsal sorunlara yakından tanık oldum. Çözümlenmesi için elimden geleni yaptım. A 44

Verilerden elde edilen diğer bir çıkarım ise, topluma hizmet herkesin yapabileceği bir şeydir. Hizmet etmek için zengin olmak, makam sahibi ya da bilgi sahibi olmak gerekli değildir.

Daha önce topluma hizmeti, devlet kurumlarının sorumluluğunda olan bir durum olarak biliyordum. Hiç alakası yokmuş. Doğru bildiğim yanlışımı bu ders sayesinde düzeltmiş oldum. A214

Herkesin katkı yapabileceği işlerin de olduğunu fark ettim. Sadece parasal destek sağlamak değilmiş topluma hizmet. Bizzat görev alarak ya da başkalarını yönlendirerek de katkıda bulunabilirler. A60

Toplumda her bireyin eğer isterse topluma hizmet edebileceği bir alan olduğunu öğrendim. A50

Her insan bir şeyler yapabilir. Toplumdaki her insanın yaşadıkları çevre ile alakalı olan mağduriyetlerle ilgili bir şeyler yapabileceğini görmek adına faydalı oldu. A6

Bu dersten öğrendiğim, topluma yararlı işler yapmak için makam sahibi ve zengin olmanıza gerek yok. A7

Verilerden elde edilen diğer bir çıkarım ise öğretim elemanlarının görüşleriyle ortaya çıkmıştır. Topluma hizmet uygulamaları dersi üniversite eğitiminden daha önce verilmelidir. Bu konuda geç kalınmıştır.

Ön lisans ve lisans düzeyinde verilmeye başlanmasından dolayı çok geç kalınmış bir derstir. Çok daha önce bu dersin verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ö1

İnsanlara gönüllülük bilincini ne kadar erken kazandırabilirsek toplum bundan o kadar çok faydalanacaktır. Bu ders daha erken dönemlerde içeriği daha daraltılarak anaokulunda, ilkokulda, ortaokulda ve lisede de verilmelidir. . Bunu uygulayan bazı özel okullar var ancak sayısı çok az. Ö2

Temalara genel olarak bakıldığında, katılımcıların bu saptamalarının “öğrencilerin toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlamalarını sağlamaları” şeklinde belirlenen dersin temel amacıyla (YÖK, 2007; Tezbaşaran, 2009) örtüştüğü ileri sürülebilir. Katılımcıların düşünceleri dersin kazanımlarına da uygun olduğu söylenebilir. Alan yazındaki bazı çalışmalarda (Akkocaoğlu, Albayrak ve Kaptan, 2010; Yılmaz, 2011, Sönmez, 2010; Dinçer, Ergün, Şen ve Çabuk, 2011, Gökçe, 2011) THU dersinin öğretmen adaylarının toplumsal sorumluluklara ilişkin duyarlılıklarını arttırdığı, olumlu tutum ve davranış geliştirmelerini sağladığı şeklindeki bulgular da bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Ayrıca Gökçe'nin (2011) çalışmasında dile getirdiği üzere, THU dersinde gerçekleştirilen uygulamaların adayların kişisel gelişimlerine katkı sağladığı belirtilmiştir ve "THU dersinde yaptığımız etkinlikler, etkili iletişim, kendini iyi ifade etme ve özgüven sağlamaktadır" temasıyla da uyum sağlamaktadır.

Topluma Hizmet Uygulamaları dersi yapı açısından bölüm programındaki diğer derslerle pek benzerlik göstermemektedir. Ayrıca dersin işlenişi, ders kapsamında yapılan etkinliklerin türü ve öğretim elemanlarının tutumlarının dersin amacına ulaşması bakımından oldukça önem arz ettiği söylenebilir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Kocadere ve Seferoğlu 2013' de yaptığı bir çalışmada tanıttığı THU dersinin işlenişine benzer bir çalışma tanıtılmış ve ders sürecinin sonunda öğrencilerin ve öğretim elemanlarının topluma hizmet uygulamalarına ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir.

Ders sonunda toplanan öğrenci raporlarının betimsel analizi yapılmış; THU dersiyle ilgili genel görüşleri sorulmuş ve bu dersi alan öğrencilerin tamamı topluma hizmet uygulamaları dersinin yararlı bir ders olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bazı öğrenciler planlama ve uygulama aşamasında bazı sıkıntıların yaşandığını belirtmişlerdir. Bunların da resmi yazışmalarda yaşanan sorunlar ya da kurumların topluma hizmet konusunda fazla bilgiye sahip olmamasından kaynaklanan sorunlar olduğu söylenebilir. Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin öğrencilere katkısının değerlendirildiği ikinci soruda ise, katılımcılar topluma hizmet bilinci kazanmalarının yanı sıra, sosyalleşme, çevre edinme ve ders dışı bir şeyler yapma, etkili iletişim, kendini iyi ifade etme ve özgüven sağlama, sorunlara ve olaylara karşı yaratıcı problem çözme yöntemlerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, isteyen herkesin topluma hizmet edebileceğini, makam, mevki ya da zenginlikle ilgisinin olmadığını belirtmişlerdir.

Öğretim elemanları; THU dersinin öğrenciler açısından çok yararlı olduğunu, iş deneyimi olmayan öğrenciler için deneyim kazandıklarını, iletişim kurma, sorumluluk alma, iş bölümü yapma ve problem çözme becerilerini geliştirmeye olanak sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin sosyal sorumluluk bilincini geliştirdiğini, öğrencilerin sosyal projelere ilişkin bilgi ve birikimlerini artırdığını, bu bilgi ve birikimleri kullanarak toplumsal fayda yaratmaları konusunda yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. İnsanlara gönüllülük bilincinin çok daha erken yaşlarda kazandırmanın önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca THU dersinin, öğretimin her kademesine uygun olduğunu; erken çocukluk döneminde bile verilebilecek bir ders olduğunu, bu dersin okul sıraları ile sınırlı kalmasının doğru olmadığını belirtmişlerdir. Çevre eğitimi gibi topluma hizmetin de hayat boyu öğrenilmesi ve uygulanması gereken bir ders olduğunu vurgulamışlardır.

THU Dersi ile ilgili bazı önerilerde bulunulabilir. Örneğin,

1. THU Dersinin amacına uygun bir şekilde yapılabilmesi için çok iyi bir planlaması gerekir. Bu planlama sürecinde öğrencilerin ilgi ve isteklerinin dikkate alınması ve kendi istedikleri yerde uygulama yapmaları sağlanmalıdır. Gönüllülüğün esas alınması gereklidir.
2. Öğrencilerin istekleri kadar öğretim elemanların da isteklerinin alınması gerekir. Derslerin yürütücülüğü ve koordinatörleri gönüllülük esası dikkate alınarak yapılmalıdır. Dersi veren öğretim elemanının topluma hizmet alanında deneyimli kişiler arasından seçilmesinin de dersin etkili bir şekilde yürütülmesine olumlu katkısının olabileceği ileri sürülebilir. Ayrıca kalabalık sınıflarda derslerin yürütülmesinde, sınıflar gruplara bölünerek bir kaç öğretim elemanı belirlenebilir.
3. Sivil toplum kurumlarının faaliyet alanı ve iletişim bilgilerinin yer aldığı ve her yıl güncellenecek bir kitapçığın hazırlanması sağlanabilir. Böylelikle öğrenciler kurum ve çalışmalarıyla ilgili bilgi sahibi olabilir.
4. Uygulamalara başlamadan önce dersin tanımı, içeriği, amacı mutlaka öğrenciye anlatılmalıdır.
5. Proje geliştirilebilecek alanlar, projenin yürütülmesinde izlenecek aşamalar, sunum, ölçme değerlendirme yöntemleri ve raporlama sistemini tanımlayan standartlar öğrenciye açıklanmalıdır.
6. Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin amaçlı, planlı ve programlı uygulanması halinde, üniversite toplum işbirliğinin üst düzeyde gerçekleşmesine katkı sağlayabileceği ve bu yönde çevrenin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimini etkileyebileceği düşünülmektedir.
7. THU dersinin, daha geniş kitlelere hizmet edebilmesi için eğitim fakülteleriyle sınırlı kalmayarak yükseköğretim kapsamındaki tüm programlara yayılması gerekmektedir. Bütün mesleklerin aslında topluma hizmet amacıyla yapılması gerektiği göz önüne alınırsa, THU dersinin diğer eğitim programlarında uygulanmasının önemi de ortaya çıkacaktır.

KAYNAKÇA

Akkocaoğlu, N., Albayrak, A. ve Kaptan, F. (2010). Topluma hizmet uygulamaları dersini alan öğretmen adaylarının toplumsal duyarlılık düzeyleri üzerine nitel bir çalışma (HÜ İlköğretim Bölümü örneği). Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi. 16–18 Mayıs 2010, Beytepe, Ankara.

- Aydın, P. (2006). Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitim Fakülteleri ve Topluma Hizmet İşlevi Çalıştayı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Yayın No: 200, Yayına Hazırlayan: Prof. Dr. Çağlayan Dinçer.
- Ayvacı, H. Ş. ve Akyıldız, S. (2009). Topluma hizmet uygulamaları dersinin bireye ve topluma kazandırdıkları ve toplumun beklentileri. Milli Eğitim Dergisi, 184, 102-119.
- Coşkun, H. (2009). Topluma Hizmet Uygulamaları. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çoban, B. Kaşkaya, A. ve Ağırbaş, Ö. (2010). Sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin tutumlarının diğer bölümler ile karşılaştırılması (Erzincan Üniversitesi örneği). 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. 20 - 22 Mayıs 2010, Elazığ.
- Dewey, J. (1996). Demokrasi ve Eğitim. (Çev. T. Yılmaz). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Dinçer, Ç., Ergül, A., Şen, M. ve Çabuk, B. (2011). Bir topluma hizmet uygulaması örneği: "Haydi kavram oyuncaklarıyla oynayalım". Kastamonu Eğitim Dergisi, 19(1), 19-38.
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık
- Gökçe, N. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamalarına ilişkin değerlendirmeleri. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8(2), 176-194.
- Kocadere, A.S., ve Seferoğlu, S.S., (2013) . "Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin İşleniş: Uygulama Örnekleri ve Sürece İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi" Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 34 (Temmuz 2013/II), ss. 75-89
- Leiva, F. M., Montoro F. J., & Martinez T. L. (2006). Assesment of interjudge reliability in the open-ended questions coding process. Quality & Quantity, 40, 519-537.
- Mill, J.S.(2007). Mill. (Çev.Ç.Çağla).İstanbul: Say Yayınları.
- Miles, M.& H Huberman , A. M. (1994) . Qualitative Data Analysis . London: Sage Publication .
- Öğülmüş, S. (2006). Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitim Fakülteleri ve Topluma Hizmet İşlevi Çalıştayı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Yayın No: 200, Yayına Hazırlayan: Prof. Dr. Çağlayan Dinçer.
- Sönmez, Ö. F. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine yönelik görüşlerinin kazanım boyutunda değerlendirilmesi. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 2, 53-72.
- Tezbaşaran, A. (2009). Eğitim Fakültelerinde topluma hizmet uygulamaları yönergesi (Sürüm5). Mersin: Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Uzuner, Y. (1999). "Niteliksel Araştırma Yöntemlerinin Özellikleri", IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi 10-12 Eylül 1997
- Waterman, A.S. (1997). Service-Learning: Applications from the Research. Matwahn, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. İlköğretim Online, 9(1), 79-92.
- Yılmaz, K. (2006). "Örgütlerin Sosyal Sorumlulukları: Kavramsal Bir Çözümleme" Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 77 (12), 65-79
- YÖK (2001). Öğretmen Yetiştirme Türk Milli Komitesince önerilen 17.02.2001 tarihli YÖK toplantısında uygun görülen ve Tüm Eğitim Fakültelerine Gönderilen THU Yönergesi (22.02.2001*008090) -1217 sayılı, THU Yönergesi Konulu YÖK Gönderisi, resmi evrak).
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (2007). Öğretmen yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007) (Öğretmenin üniversitede yetiştirilmesinin değerlendirilmesi). Ankara: Yükseköğretim Kurulu